

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Šypsena“
direktoriaus 2023 m. rugsėjo 29 d.
įsakymu Nr. V-16

VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠYPSENA“ APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato smurto rūšis ir jo atpažinimo kriterijus, pasekmes asmens fizinei, psichikos, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir raidai, Vilniaus lopšelio-darželio „Šypsena“ (toliau – Darželis) darbuotojų veiksmus įtarus, kad asmuo galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, keitimosi asmens duomenimis, susijusiais su smurtu artimoje aplinkoje, procedūrą bei smurtą artimoje aplinkoje patyrusių ar patiriančių pavojų dėl smurto artimoje aplinkoje asmenų ir susijusių asmenų asmens duomenų rūšis. Aprašo tikslas - kaip galima anksčiau atpažinti asmenį, kuris galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, ir imtis būtinų veiksmų užkirsti kelią bet kokių smurto apraiškų pasikartojimui.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

2.1. Artima aplinka – aplinka, kurią sudaro asmenys, siejami arba praeityje sieti santuokiniais, partnerystės, svainystės, giminystės ar kitais artimais ryšiais, taip pat asmenys, kartu gyvenantys ir tvarkantys bendrą ūkį;

2.2. Pagalba smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui – informacija, konsultacijos ir (ar) paslaugos, teikiamos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui, atsižvelgiant į smurto artimoje aplinkoje pobūdį, dėl šio smurto atsiradusius jo poreikius, taip pat ir individualius poreikius;

2.3. Smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku, ir (ar) vaikas, gyvenantis artimoje aplinkoje, kurioje buvo smurtauta;

2.4. Smurtas artimoje aplinkoje – artimoje aplinkoje veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, turtinę ir (ar) neturtinę žalą;

2.5. Smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantis asmuo – asmuo, keliantis pagrįstą įtarimą, kad gali panaudoti smurtą artimoje aplinkoje;

2.6. Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo – asmuo, prieš kurį, pagrįstai įtariama, gali būti panaudotas smurtas artimoje aplinkoje;

2.7. Specializuota kompleksinė pagalba – pagalba smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, kurią organizuoja, koordinuoja ir (ar) teikia specializuotos kompleksinės pagalbos centrai, kaip tai nustatyta Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 14 straipsnyje;

2.8. Specializuotos kompleksinės pagalbos centras – Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs viešasis juridinis asmuo ar jo padalinys, kuriam Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka suteikta teisė teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančioms asmenims ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims. Specializuotos kompleksinės pagalbos centro funkcijos:

2.8.1. įvertina smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio asmens ar smurtą patyrusio asmens individualius ir specialiuosius poreikius, įskaitant dėl smurto artimoje aplinkoje atsiradusius poreikius, kartu su smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiu asmeniu ar smurtą patyrusiu asmeniu sudaro pagalbos priemonių planą ir organizuoja specializuotos kompleksinės pagalbos teikimą;

2.8.2. teikia ekspertinį vertinimą dėl smurto artimoje aplinkoje pavojaus ir smurto artimoje aplinkoje atvejų;

2.8.3. teikia informaciją, konsultuoja su smurtu artimoje aplinkoje susijusiais klausimais ir (ar) padeda šiuos klausimus spręsti;

2.8.4. teikia specializuotą psichologinę ir (ar) teisinę pagalbą;

2.8.5. teikia informaciją apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančių asmenų ar smurtą patyrusių asmenų teises ir institucijas, kurios gali jas užtikrinti, o kai smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo yra vaikas arba vaikas tapo smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvena aplinkoje, kurioje buvo smurtauta, jei apie šį atvejį nebuvo informuota policija, – apie Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotus teritorinius skyrius, nurodydamas šių juridinių asmenų pavadinimus, veiklos vykdymo vietas, adresus, telefono ryšio numerius, elektroninio pašto adresus;

2.8.6. kai smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra vaikas ir jis pats, jo atstovai pagal įstatymą kreipiasi tiesiogiai į specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po kreipimosi dienos, raštu arba elektroninių ryšių priemonėmis praneša apie galimą vaiko teisių pažeidimą (nurodomas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio ar smurtą patyrusio vaiko vardas, pavardė, gimimo data, vaiko buvimo vietos adresas, jei tuo metu žinomas, trumpas įvykio apibūdinimas) policijai ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotiems teritoriniams skyriams;

2.8.7. teikia informaciją apie socialinių paslaugų įstaigas, nurodydamas šių juridinių asmenų pavadinimus, teikiamų paslaugų pobūdį, veiklos vykdymo vietas, adresus, telefono ryšio numerius, elektroninio pašto adresus, ir padeda susisiekti su socialinių paslaugų įstaigomis;

2.8.8. teikia informaciją apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, nurodydamas šių juridinių asmenų pavadinimus, teikiamų paslaugų pobūdį, veiklos vykdymo vietas, adresus, telefono ryšio numerius, elektroninio pašto adresus, ir padeda su jomis susisiekti;

2.8.9. smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio asmens ar smurtą patyrusio asmens prašymu organizuoja jo palydėjimą į kitas įstaigas ir (ar) organizacijas;

2.8.10. smurtą patyrusius asmenis, kurie tiesiogiai kreipiasi į specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, informuoja apie galimybę paduoti kompetentingai institucijai skundą dėl smurto artimoje aplinkoje, nuo kurio nukentėjo, nurodo kompetentingos institucijos pavadinimą, veiklos vykdymo vietos adresą, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą;

2.8.11. teikia smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančioms asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims, kurie tiesiogiai kreipiasi į specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, informaciją apie ikiteisminio tyrimo įstaigas, prokuratūrą ar teismą (nurodomas juridinio

asmens pavadinimas, veiklos vykdymo vietos adresas, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas), į kuriuos gali kreiptis smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo dėl nusikalstamos veikos ir (ar) kitų su baudžiamuoju procesu susijusių klausimų;

2.8.12. teikia pagalbą smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims, siekiantiems įsitraukti į darbo rinką;

3. Kitos Tvarkos apraše naudojamos sąvokos suprantamos ir aiškinamos taip, kaip jos apibrėžtos teisės aktuose, įskaitant, bet neapsiribojant Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme, 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – Reglamentas).

4. Šio Tvarkos aprašo nuostatos su būtinais pakeitimais taikomos ir tais atvejais, kai įtariamas smurtas artimoje aplinkoje prieš suaugusį asmenį.

5. Aprašas taikomas visiems įstaigos darbuotojams, kurie gauna informacijos apie asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje, arba asmenis, kurie patiria smurto artimoje aplinkoje pavojų.

II. SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE RŪŠYS IR ATPAŽINIMAS

6. **Smurtas skirstomas:** fizinis, seksualinis, psichologinis ir ekonominis. Gali būti naudojamas vienos formos smurtas, tačiau dažniausiai pasitaiko keleto jų kombinacija, pavyzdžiui, seksualinis smurtas naudojamas kartu su fiziniu ir psichologiniu smurtu.

7. Smurtą artimoje aplinkoje galima atpažinti ne iš vieno, o iš kelių kriterijų, todėl būtina įvertinti smurto artimoje aplinkoje kriterijų visumą.

8. Fizinis smurtas gali pasireikšti:

8.1. smūgiavimu, daužymu, spardymu, stumdymu;

8.2. mušimu („tekšnojimu“, „pliaukšėjimu“ įvairiais daiktais (pvz.: ranka, diržu, batu ir pan.);

8.3. purtymu, žnaibymu, draskymu, kandžiojimu;

8.4. tampymu už plaukų ar ausų;

8.5. smaigimu, kankinimu (pvz.: vertimu ilgą laiką stovėti nepatogioje padėtyje, karštyje ar šaltyje; vaiko burnos plovimu muilu ir pan.);

8.6. uždarymu ir laikymu tamsoje (pvz.: rūsyje, spintoje ir pan.);

8.7. deginimu (cigarečių gesinimo žymės, kitų įkaitintų daiktų nudeginimai ant kūno), plikymu vandeniu, badymu;

8.8. ginklų ar kitų žalojančių daiktų naudojimu, t. y. tai, kas sukelia fizinį skausmą ir jį žaloja;

8.9. kitais tyčiniaisiais fiziniais veiksmais, sukeliančiais skausmą, darančiais žalą arba keliančiais pavojų asmens gyvybei, sveikatai, raidai ar žalą garbei ir orumui.

9. Fizinis smurtas gali būti vienkartinis įvykis arba pasikartojantys, ilgą laiką besitęsiantys veiksmai. Fizinio smurto sukelta fizinė žala gali varijuoti nuo lengvo nubrodinimo, mėlynių iki kaulų lūžių ar net gyvybei grėsmingų sužalojimų. Dažniausiai fizinis smurtas palieka žymes ant asmens kūno, tačiau neretai apie patirtą traumą galima spręsti iš asmens elgesio ar emocijų.

10. Fizinio smurto atpažinimo kriterijai:

10.1. fiziniai požymiai:

10.1.1. mėlynės arba kraujosruvos (pavienės ar daugybinės vienoje ar keliose vietose), panašaus dydžio, gali būti įvairių daiktų formų (virvės, diržo ir pan.), suaugusio įkandimo (dantų) žymės. Jos gydomos keičiasi nuo raudonos (0–2 dienų) – mėlynos (2–5 dienų) – žalsvos (5–7 dienų) – geltonos (7–10 dienų) – rudos (10–14 dienų) spalvos ir po 2–4 savaičių pranyksta;

10.1.2. nudeginimai (pavieniai ar daugybiniai), nuplikymai įvairiose (matomose ar (ir) nepastebimose) kūno vietose, neturintys pagrįsto paaiškinimo;

10.1.3. nušalimai (sutinusios, paraudusios kojos ar rankos), kuriems nėra pagrįsto paaiškinimo;

10.1.4. įdrėskimai, įpjovimai, nubrozdinimai ar randai, kuriems nėra įtikinamo paaiškinimo ar paaiškinimas nepagrįstas;

10.1.5. burnos ertmės, pilvo ir krūtinės ertmės sužalojimai (kepenų, blužnies), kai tai nesusiję su medicinine būkle ar nėra patvirtinta sunkia netyčine trauma, įgimtomis priežastimis;

10.1.6. stuburo sužalojimo požymiai (slankstelių pažeidimai, kaklo sužalojimas), kaukolės ertmės, kitų kaulų lūžiai (pavieniai ar daugybiniai), kai tai nesusiję su vaiko medicinine būkle (pvz.: trapių kaulų sindromu) ar netyčine sunkia trauma, nėra paaiškinimo arba jis nepagrįstas;

10.1.7. tinklainės kraujosruvos ar akių sužalojimai, kai tai nesusiję su medicinine būkle ar nėra patvirtinta sunkia netyčine trauma, įgimtomis priežastimis. Matomos kraujosruvos akių tinklainėse, dusimas, vėmimas yra sukrėsto vaiko sindromo pagrindiniai požymiai, kai vaikas labai stipriai kratomas, purtomas suaugusiojo; dažniausiai šį sindromą patiria kūdikiai iki 1 metų, tačiau jis gali pasitaikyti iki 2 metų amžiaus vaikams;

10.2. emociniai ir elgesio požymiai:

10.2.1. nerimastingumas, baimingumas;

10.2.2. tam tikrų asmenų, vietų baimė (pvz.: bijo tam tikrų suaugusiųjų, bijo grįžti namo);

10.2.3. savęs nuvertinimas (pvz.: sako, kad jis nevykėlis, jam nepavyks atlikti užduočių);

10.2.4. perdėtas nuolankumas, paklusnumas;

10.2.5. agresyvumas (pvz., muša ar spardo savo augintinį arba tam tikrą asmenį);

10.2.6. nuotaikų kaita, impulsyvios reakcijos (pvz.: greitai įniršta, tranko daiktus ir staiga ima juoktis);

10.2.7. prislėgtumas (pvz.: nesišypso, nesijuokia);

10.2.8. padidintas jautrumas aplinkos dirgikliams (pvz.: išsigąsta staigių kito asmens judesių, netikėtų garsų);

10.2.9. nemiga (pvz.: negali užmigti, sapnuoja košmarus);

10.2.10. valgymo sutrikimai;

10.2.11. atsiribojimas (pvz.: nenori įsitraukti į bendrą veiklą, nebendrauja su kitais vaikais, lieka nuošalyje);

10.2.12. probleminis ir (ar) provokuojantis elgesys (pvz.: tyčia pažeidinėja taisykles, vagia, vartoja alkoholį);

10.2.13. vengiantis elgesys kasdienėje veikloje (pvz.: atsisako iki tol mėgtos veiklos);

10.2.14. nenoras eiti mokyklą, stipriai suprastėję ugdymosi / mokymosi pasiekimai;

10.2.15. oro sąlygas neatitinkančių drabužių nešiojimas (tai gali būti bandymas slėpti mėlynės ar kitus kūno sužalojimus);

10.2.16. kitais asmens elgesio ar emocijų pokyčiais.

11. Psichologinis smurtas gali pasireikšti:

11.1. asmens atstūmimu, kai artimi asmenys įvairiais būdais ir priemonėmis demonstruoja, kad jis yra nemylimas ir nepageidaujamas;

11.1.1. grubia kritika, menkinimu, „etikečių klįjavimu“;

11.1.2. plūdumu, keikimu;

11.1.3. šaukimu;

- 11.1.4. žeminimu, menkinimu;
- 11.1.5. erzinimu ir šaipymusi iš jo protinių galių ar fizinės išvaizdos;
- 11.1.6. demonstruojamos meilės, dėmesio ar prisilietimų atmetimu;
- 11.1.7. fiziniu ar emociniu vaiko apleistumu;
- 11.1.8. išskyrimu / atskyrimu nuo likusios šeimos dalies;
- 11.1.9. varymu iš namų;
- 11.1.10. neįleidimu namo, prisidengiant disciplinos tikslais ar baudimu;
- 11.2. vaiko ignoravimu, kai suaugusieji dėl savo emocinių ar kitokių problemų (pvz.: psichikos sutrikimo, alkoholio vartojimo ar kt.) nėra pajėgūs atliepti vaiko emocinių poreikių, negali parodyti vaikui prieraišumo ar rūpintis juo, nesidomi vaiku, nesuteikia jam švelnumo ar nepripažįsta vaiko buvimo; suaugusieji fiziškai yra šalia vaiko, tačiau emociškai jie nėra prieinami:
 - 11.2.1. nenuoseklus suaugusiojo atsakas ar jo nebuvimas į vaiko siekį užmegzti kontaktą;
 - 11.2.2. nesirūpinimas vaiko fiziniais, socialiniais ir emociniais poreikiais;
 - 11.2.3. nesidomėjimas vaiko interesais, veikla, mokyklos reikalais, draugais, jų nepripažinimas;
 - 11.2.4. vaiko nepripažinimas;
 - 11.2.5. neužtikrinimas vaikui medicininės priežiūros, saugios, švarios aplinkos;
 - 11.2.6. negebėjimas ar menkos pastangos apsaugoti vaiką nuo pavojingų ar žalingų jam situacijų;
- 11.3. vaiko terorizavimu, kai suaugusieji grasina, šaukia ar keikia vaikus, išskiria vieną vaiką iš kitų jį kritikuodami, bausdami ar išjuokdami, baugina fizine žala, palikimu ar net mirtimi:
 - 11.3.1. perdėtu vaiko erzinimu, šaipymusi, rėkimu, keikimu;
 - 11.3.2. grasinimu, vaiko arba kitų bauginimu, gąsdinimu vaiko akivaizdoje;
 - 11.3.3. nenusipėjimu, nepagrįstu ir ekstremaliai intensyviu emocijų išliejimu ant vaiko;
 - 11.3.4. žodiniais suaugusiojo grasinimu sužaloti vaiką, save ar kitus;
 - 11.3.5. priešišku kitiems šeimynos nariams;
 - 11.3.6. nenuoseklių ir nepagrįstų reikalavimų vaikui kėlimu;
 - 11.3.7. vaiko pašiepimu ir menkinimu kitų akyse;
 - 11.3.8. grasinimu atskleisti asmeninę ar trikdančią informaciją apie vaiką;
- 11.4. vaiko izoliavimu, kai suaugusieji riboja vaiko galimybes įsitraukti / dalyvauti įvairiose veiklose kartu su bendraamžiais, atriboja vaiką nuo jo raidai būtinos emocinės, socialinės stimuliacijos:
 - 11.4.1. vaiko palikimu vieno ar be priežiūros ilgą laiką;
 - 11.4.2. draudimu vaikui bendrauti su bendraamžiais ar draugais;
 - 11.4.3. vaiko atskyrimu nuo įvairios jam būtinos emocinės ir socialinės aplinkos;
 - 11.4.4. reikalavimu vaikui nuolat būti namuose / kambaryje;
 - 11.4.5. vaiko atribojimu nuo žaidimų su bendraamžiais ir jį džiuginančių veiklų;
 - 11.4.6. draudimu vaikui dalyvauti renginiuose, bendraamžių ar šeimos susitikimuose, šventėse;
 - 11.4.7. pernelyg griežtomis bausmėmis už vaiko amžiui įprastą elgesį;
 - 11.4.8. vaiko skatinimu atsisakyti draugų ar socialinių kontaktų, kvietimų;
 - 11.4.9. per didelę vaiko atstovų pagal įstatymą globa ir atsargumą, dėl kurio ribojamas vaiko patyrimas ir mokymasis;
- 11.5. vaiko socialiniu tvirkiniu, kai suaugusieji palaiko, pritaria ar skatina vaiko dalyvavimą nusikalstamoje ar vaiko amžiaus neatitinkančioje veikloje, leidžia stebėti žiaurų elgesį su gyvūnais, žiūrėti netinkamo seksualinio turinio vaizdus:
 - 11.5.1. vaiko skatinimu ar apdovanojimu už neetišką ar nelegalų elgesį (pvz.: vagystes, melavimą, tyčiojimąsi);

- 11.5.2. vaiko skatinimu užsiimti prostitucija;
- 11.5.3. psichoaktyviųjų medžiagų parūpinimu vaikui arba jų vartojimu kartu su vaiku;
- 11.5.4. leidimu ar skatinimu įsitraukti į veiklas, kurios yra žalingos sau pačiam ar kitiems (pvz., lošimus);

11.6. vaiko išnaudojimu / eksploatavimu, kai suaugusieji manipuliuoja vaiku ar verčia jį dalyvauti veiklose, neatitinkančiose vaiko raidos etapo ir poreikių, deleguoja jo amžiaus neatitinkančią atsakomybę:

- 11.6.1. vaiko raidos lygį, galimybes ir pajėgumą viršijančiais suaugusiųjų lūkesčiais;
- 11.6.2. vaiko vertimu dalyvauti jam nenorimoje veikloje be pagrįstos priežasties;
- 11.6.3. vaiko amžiaus neatitinkančiu reikalavimu prižiūrėti / rūpintis tam tikrais asmenimis;
- 11.6.4. vaiko kaltinimu, gėdinimu, smerkimu dėl kitų elgesio (pvz., tam tikro asmens girtavimo);
- 11.6.5. pernelyg aukštais lūkesčiais namų ruošos ar kasdienių pareigų vykdymo srityje;
- 11.6.6. unikalių vaiko temperamento ir asmenybės savybių neigimu ir kita.

12. Psichologinis smurtas – sunkiausiai atpažįstama ir nustatoma smurto prieš asmenį forma, nes ji nepalieka žymių ant kūno, jo pasekmės pasireiškia tik vėliau, be to, sunku nustatyti ribą tarp vaiko auklėjimo (nuolatinio būgštavimo dėl vaiko laisvalaikio, jo vertimo užsiimti tam tikra veikla ar pan.) ir smurto. Psichologiniam smurtui priskirtinas pastovus vaiko poreikių netenkinimas, nuolatinis darbuotojų bendravimo su vaiku pobūdis, kuris žalojančiai veikia vaiko asmenybę ir trikdo visavertę jo asmenybės raidą.

13. Psichologinio smurto atpažinimo kriterijai:

- 13.1. vaiko emociniai ir elgesio požymiai:
 - 13.1.1. perdėtas meilumas, lipšnumas su mažai pažįstamais žmonėmis;
 - 13.1.2. pasitikėjimo savimi stoka, nerimastingumas, perdėtas atsargumas;
 - 13.1.3. artimo ryšio su darbuotojais stoka (pvz., nesidžiaugia, kai darbuotojai ateina pasiimti iš ugdymo įstaigos);

- 13.1.4. agresyvumas kitų vaikų ar gyvūnų atžvilgiu;
- 13.1.5. vaiko amžiaus neatitinkančios žinios, kalba, elgesys (per daug suaugęs arba pernelyg vaikiškas);

- 13.1.6. sunkumai valdyti stiprias emocijas, jų proveržius;
- 13.1.7. atsiribojimas / atsitraukimas nuo tam tikro asmens;
- 13.1.8. baimė, neapykanta tam tikro asmens atžvilgiu;
- 13.1.9. socialinių įgūdžių stoka, mažai draugų;
- 13.1.10. emocinis nebrandumas (lyginant su bendraamžiais);
- 13.1.11. mikčiojimas, apsunkinta kalba;
- 13.1.12. psichosomatiniai skundai (galvos, pilvo skausmai, pykinimas);
- 13.1.13. nevalingas šlapinimasis ir tuštinimasis;
- 13.1.14. depresija, uždarumas;
- 13.1.15. save žalojantis elgesys: alkoholio vartojimas, pjaustymasis, suicidiniai bandymai;

13.2. psichologinį smurtą prieš vaiką padeda atpažinti suaugusiųjų, psichologiškai smurtaujančių prieš vaiką, elgesio požymiai:

- 13.2.1. nepagarbos vaikui demonstravimas;
- 13.2.2. negatyvūs pasisakymai apie vaiką;
- 13.2.3. emocijų vaiko atžvilgiu nerodymas, vengimas vaiką paliesti, apkabinti;
- 13.2.4. nesirūpinimas mediciniais vaiko poreikiais;
- 13.2.5. vaiko pravardžiavimas, viešas jo žeminimas;
- 13.2.6. nuolatiniai grasinimai vaikui sukelti fizinę žalą arba vaiko vertimas stebėti kaip smurtaujama prieš jo mylimą asmenį ar gyvūną;

13.2.7. nerealistinių lūkesčių vaiko atžvilgiu puoselėjimas;

13.2.8. vaiko išnaudojimas namuose kaip tarno ar tam tikro asmens mažesniems vaikams prižiūrėti;

13.2.9. vaiko įtraukimas į „suaugusiųjų reikalus“, pvz.: skyrybas, tam tikrų asmenų tarpusavio konfliktus.

14. Seksualinis smurtas prieš vaiką gali pasireikšti:

14.1. seksualiniais santykiais su prasiskverbimu (analiniais, vaginaliniais, oraliniais);

14.2. daiktų kišimu į lytinius organus;

14.3. vaiko glostymu, lietim, bučiavimu, masturbavimu siekiant seksualiai pasitenkinti;

14.4. vertimu glostyti ar masturbuoti tam tikrą asmenį, bučiuoti, čiulpti, kandžioti jo lytinius organus;

14.5. lytinių organų demonstravimu vaikui;

14.6. vertimu ar siūlymu vaikui nusirenginėti, masturbotis tam tikro asmens akivaizdoje;

14.7. vaiko įtraukimu į pornografinę veiklą ar prostituciją;

14.8. seksualinio pobūdžio kalbomis su vaiku, nepadorių gestų, pornografinio turinio medžiagos demonstravimu vaikui siekiant seksualinių tikslų.

15. Seksualinio smurto atpažinimo kriterijai:

15.1. fiziniai požymiai:

15.1.1. nėštumas;

15.1.2. lytiniu keliu plintančios infekcijos;

15.1.3. poodinės kraujosruvos, nubrozdinimai išorinių lytinių organų, krūtų, sėdmenų, vidinių šlaunų paviršių srityje, kurių negalima paaiškinti atsitiktine trauma;

15.1.4. nepaaiškinamas kraujavimas iš išorinių lytinių organų, makšties;

15.1.5. patinimai, skausmas, niežėjimas analinėje ar išorinių lytinių organų srityje;

15.1.6. skausmingas šlapinimasis;

15.1.7. sunkumai sėdint ar vaikstant;

15.1.8. suplėšyti, dėmėti ar kruvini drabužiai;

15.1.9. sutrikęs miegas, valgymo sutrikimai;

15.2. emocijų ir elgesio požymiai:

15.2.1. nuolatinis savo genitalijų lietim, trynimasis (net iki skausmo);

15.2.2. viešas masturbavimasis, nesiliaujantis net ir vaiką sudrausminus;

15.2.3. vaiko amžiaus neatitinkančios seksualinės žinios, atviras įvairių seksualinių dalykų klausinėjimas (net ir nepažįstamų žmonių);

15.2.4. seksualinio turinio žaidimai; žaidžiant demonstruojama agresija, priešiškus savo arba priešingai lyčiai;

15.2.5. lytinio akto su kitais vaikais, gyvūnais ar žaislais imitavimas;

15.2.6. daiktų kišimas sau ar kitiems į vaginą, užpakalį;

15.2.7. nusirenginėjimas nuogai arba įkyrūs prašymai, kitų nurenginėjimas;

15.2.8. savo kūno gėdijimasis / nekontingencijos / bjaurėjimasis juo;

15.2.9. suaugusiojo lietim, „gundymas“, įmantrus, provokuojantis elgesys;

15.2.10. vengimas nusirengti prie kitų žmonių (pvz., per kūno kultūros pamokas);

15.2.11. susivaržymas, susikaustymas, įtampa judant, žaidžiant, sportuojant;

15.2.12. įtampa, sustingimas, baimė būti suaugusių žmonių liečiamu, keliamu, apkabinamu, sodinamu ant kelių;

15.2.13. tam tikrų konkrečių vietų baimė, vengimas (pvz.: vonios ar tualetų kambario, tamsių vietų);

15.2.14. seksualinio turinio detalių, simbolių piešimas;

15.3. vaikams, patiriantiems seksualinį smurtą, gali pasireikšti ir kiti, nespecifiški požymiai, kurie galimi ir esant kitokio pobūdžio problemoms:

- 15.3.1. pernelyg nuolankus, paklusnus elgesys;
- 15.3.2. socialinių kontaktų vengimas, izoliacija;
- 15.3.3. nesidomėjimas iki tol mėgta veikla;
- 15.3.4. artumo, intymumo, fizinio kontakto baimė;
- 15.3.5. dėmesio koncentravimo sunkumai;
- 15.3.6. nepasitikėjimas suaugusiais;
- 15.3.7. konkrečių asmenų baimė ar baimė likti vienam su tam tikru asmeniu;
- 15.3.8. depresija, suicidiniai bandymai;
- 15.3.9. agresyvus elgesys;
- 15.3.10. apetito sutrikimai;
- 15.3.11. miego sutrikimai, naktiniai košmarai, baimė eiti miegoti;
- 15.3.12. regresyvus elgesys;
- 15.3.13. piktnaudžiavimas psichoaktyviomis medžiagomis.

16. Nepriežiūra gali pasireikšti:

16.1. fiziniu apleistumu: nesirūpinama vaiko maistu (ar jis nemaitinamas), apranga, higiena (pvz.: verčiamas vaikščioti purvinais, prasmirdusiais drabužiais), fizine sveikata (pvz.: ne pagal vaiko fizines jėgas skiriami namų ruošos darbai, susirgus nekviečiamas gydytojas, neperkami vaistai), saugia aplinka (pvz.: vaikas išvejamas iš namų, gyvena šaltuose namuose, paliekamas ilgą laiką be suaugusiųjų priežiūros);

16.2. emociniu apleistumu: netenkinami vaiko psichologiniai poreikiai (pvz.: nebendraujama su vaiku, nesidomima jo interesais);

16.3. socialiniu apleistumu: nesirūpinama vaiko išsilavinimu, socializacija.

17. Nepriežiūros atpažinimo kriterijai:

17.1. vaikas per menkai lyginant su savo bendraamžiais fiziškai išsivystęs (pvz., mažo svorio, ūgio), kai tam nėra medicininių priežasčių;

17.2. netvarkinga vaiko išvaizda – murzinas, purvini drabužiai, suplyšusi avalynė;

17.3. vaiko apranga neatitinkanti sezono, oro sąlygų;

17.4. vaiko dantys išgedę ir netaisomi, negydomos burnos ertmės ligos;

17.5. vaikas mieguistas, sunkiai susikaupia, apatiškas;

17.6. vaikas nuolat alkanas, vagiliauja maistą;

17.7. vaikas neturi būtiniausių mokyklinių priemonių;

17.8. vaikas gali vagiliauti ir parsinešti į šeimyną įvairius daiktus;

17.9. vaikas nereguliariai lanko mokyklą (pvz.: vaikas pernelyg vėlai / anksti atvedamas, „pamirštama“ jį pasiimti nustatytu laiku; vėluoja į pamokas, praleidžia jas be pateisinamos priežasties);

17.10. vaikas pastebimas elgetaujantis, valkataujantis;

17.11. vaikas neturi socialių įgūdžių ar jie nepakankami jo amžiui;

17.12. žemas savęs vertinimas, vaikas – itin paklusnus;

17.13. vaikas turi žalingų įpročių.

18. Smurtas artimoje aplinkoje gali pasireikšti ir kitomis formomis ir (ar) požymiais.

III. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI SUŽINOJUS INFORMACIJĄ APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE IR PAGALBOS ORGANIZAVIMAS

19. Darbuotojo veiksmai, jei gavo informaciją iš smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens apie atvejį įvykusį 10 dienų laikotarpyje (pvz. prieš 5 dienas buvau sumuštas):

19.1. Išklauso. Užfiksuoja asmens sakomus faktus, ar kitas reikšmingas įvykio, apie kurį asmuo pasakoja, aplinkybes.

19.2. Atspindi/pasitikslinka: „Ar aš teisingai supratau, kad prieš 5 dienas prieš jus buvo panaudotas smurtas?“, paklausia „Kaip jaučiatės/jautėtės?“. Parodo susirūpinimą, pasako, kad niekas neturi teisės smurtauti, patvirtina, kad tai – nusikalstama veika.

19.3. Padėkoja, kad pasitiki juo ir dalinasi informacija, akcentuoja, kad smurtinis elgesys yra nepriimtinas, nepateisinamas jokiais aplinkybėmis.

19.4. Pasiteirauja ar kreipėsi į policiją, ar ieškojo pagalbos, ar kreipėsi į emocinės paramos linijas. Paklausia, kas padėjo asmeniui išbūti visą tą laiką, kol pasipasakojo. Įvertina, kad asmuo rado drąsos papasakoti, nes tai nėra lengva.

19.5. Informuoja, kad vadovaujantis Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu apie įvykį bus perduota policijai ir Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui (toliau – SKPC), kuris su asmeniu susisieks ir pasiūlys pagalbą. Asmeniui sutikus, SKPC specialistai suteiks jo poreikius atitinkančią specializuotą pagalbą. Dar kartą padėkoja ir pasako, kad nėra lengva kalbėti apie smurtą artimoje aplinkoje ir tai, kad jis pasipasakojo gali būti pirmas žingsnis siekiant saugumo sau ir savo artimiesiems.

19.6. Suteikia informaciją apie specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (4 priedas) emocinės pagalbos linijas (3 priedas). Pasako, kad yra svarbu ir, esant asmens sutikimui SKPC specialistai priedas suteiks jo poreikius atitinkančią pagalbą.

20. Darbuotojo veiksmai, jei įtaria, kad asmuo patiria pavojų artimoje aplinkoje. Asmuo negali nurodyti konkretaus įvykio datos, tačiau pateikia informaciją apie sistemingai arba protarpiais vykstančius smurtinius išpuolius asmens ar asmens artimųjų atžvilgiu:

20.1. Išklauso. Užfiksuoja sakomus faktus, ar kitas reikšmingas įvykio, apie kurį asmuo pasakoja, aplinkybes. Darbuotojas, kalbėdamas su asmeniu tyrinėja situaciją, užduodamas klausimus, leidžiančius suprasti kokio pobūdžio smurtą asmuo patiria, kiek dažnai, kaip ilgai;

20.2. Atspindi, patikslina: „Kada paskutinį kartą vyko smurtinis įvykis, kaip dažnai tai kartojasi?“. Parodo susirūpinimą, pasako, kad niekas neturi teisės naudoti prieš jį smurtą, patvirtina, kad tai nusikalstama veika.

20.3. Padėkoja, kad pasitiki juo ir dalinasi informacija. Akcentuoja, kad smurtinis elgesys yra nepriimtinas, jis nepateisinamas jokiais aplinkybėmis. Pasako, kad naudojamas smurtas prieš jį nėra jo kaltė.

20.4. Pasiteirauja, ar kreipėsi į policiją, ar ieškojo pagalbos, ar kreipėsi į emocinės paramos linijas. Paklausia, kas padėjo asmeniui išbūti visą tą laiką, kol pasipasakojo. Įvertina, kad asmuo rado drąsos papasakoti, nes tai nėra lengva.

20.5. Informuoja, kad vadovaujantis Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu apie įvykį bus perduota policijai ir Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui (toliau – SKPC), kuris su asmeniu susisieks ir pasiūlys pagalbą. Asmeniui sutikus, SKPC specialistai suteiks jo poreikius atitinkančią specializuotą pagalbą. Dar kartą padėkoja ir pasako, kad nėra lengva kalbėti apie smurtą artimoje aplinkoje ir tai, kad jis pasipasakojo gali būti pirmas žingsnis siekiant saugumo sau ir savo artimiesiems.

20.6. Suteikia informaciją apie specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (4 priedas) emocinės pagalbos linijas (3 priedas). Pasako, kad yra svarbu ir, esant asmens sutikimui SKPC specialistai priedas suteiks jo poreikius atitinkančią pagalbą.

21. Pokalbio su nepilnamečiu, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje, ypatumai pateikiami 6 priede. Šios rekomendacijos su būtiniais pakeitimais taikomos ir bendraujant su suaugusiu asmeniu.

22. Darbuotojai, sužinoję apie smurtą artimoje aplinkoje, privalo informuoti direktorių vadovaujantis Vaiko apsaugos politikos nuostatomis.

23. Direktorius, gavęs informaciją apie įtariamą smurto artimoje aplinkoje atvejį, nedelsiant įvertina visas žinomas aplinkybes ir priima sprendimą dėl informavimo specializuotą kompleksinės pagalbos centrą apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį, o apie smurtą patyrusį asmenį – specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, policiją, Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyrių.

24. Direktoriui, priėmus sprendimą informuoti specializuotą kompleksinės paramos centrą ar policiją, apie tai informuojamas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo.

25. Informacija apie įstaigos vykdomą asmens duomenų tvarkymą, nurodyta Bendro duomenų apsaugos reglamento 13 straipsnyje, duomenų subjektams (ar jų atstovams), pateikiama pagal patvirtintą formą (5 priedas) pasirašytinai arba elektroniniu paštu.

26. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui ir policijai, pateikiami šie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio asmens ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens duomenys: vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas. Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, specializuotam kompleksinės pagalbos centrui ir policijai perduodami ir šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas, nepilnamečio vardas, pavardė).

27. Pranešimas specializuotos kompleksinės pagalbos centrui rengiamas pagal Aprašo 1 priedo formą (jeigu asmuo yra pilnametis) arba Aprašo 2 priedo formą (jeigu asmuo yra nepilnametis).

28. Paruoštas pranešimas gavėjams siunčiamas apsaugotas slaptažodžiu, kuris sudarytas iš bent 8 ženklų (didžiųjų ir mažųjų raidžių, skaičių ir specialiųjų simbolių). Slaptažodis adresatui perduodamas atskirai, jeigu įmanoma kitomis ryšio priemonėmis (pavyzdžiui, pranešimas siunčiamas el. paštu, slaptažodis perduodamas telefonu). Jeigu neįmanoma slaptažodžio perduoti kitomis ryšio priemonėmis, gali būti perduodamas ta pačia priemone, tačiau skirtingais pranešimais (pavyzdžiui, pranešimas išsiunčiamas el. paštu, po kurio laiko sukuriamas atskiras el. pašto pranešimas su slaptažodžiu). Šiuo atveju turėtų dalyvauti du įstaigos darbuotojai (iš kurių vienas įstaigos vadovas), kurie įsitikintų, jog siunčiama tinkamam gavėjui. Šios nuostatos su būtiniais pakeitimais taikomos ir korespondencijai tarp duomenų valdytojo darbuotojų.

29. Informacija apie asmenis patyrusius smurtą artimoje aplinkoje arba asmenis, kurie patiria smurto artimoje aplinkoje pavojų, įskaitant jų asmens duomenis, gali būti žinoma tik tiems darbuotojams, kuriems būtina tokią informaciją žinoti, t. y. darbuotojui, kuris gavo informaciją apie įtariamą smurtą artimoje aplinkoje, įstaigos vadovui bei raštinės vedėjui tiek, kiek būtina dokumentų parengimui, išsiuntimui bei jų saugojimui teisės aktuose nustatyta tvarka.

IV. APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJA

30. Siekiant nulinės tolerancijos smurtui artimoje aplinkoje, Apraše numatytos prevencijos priemonės:

30.1. Atlikti metinės paslaugų gavėjų apklausos duomenų analizę, siekiant laiku sužinoti informaciją apie galimai nesaugią aplinką ar smurtą patiriantį asmenį.

30.2. Metinį veiklos planą papildyti prevencinėmis priemonėmis (paskaitomis, su smurto prevencija susijusiais užsiėmimais).

30.3. Personalo kvalifikacijos kėlimo plane numatyti seminarus, mokymus smurto artimoje aplinkoje tema.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Šis Aprašas atnaujinamas (peržiūrimas, keičiamas, papildomas, rengiamas naujas) ne rečiau kaip kartą per metus, pasikeitus teisės aktams, atsižvelgus į gautus pranešimus apie smurtą artimoje aplinkoje ir įvertinus paslaugų gavėjų apklausų rezultatus. Už šio Aprašo atnaujinimą atsakingas sekretorius.

32. Darželio darbuotojai su Aprašo nuostatomis bei jų pakeitimais supažindinami pasirašytinai.

Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui
El. p. skpc@lygus.lt

Laiko tema: Pagalba + Vilniaus m..

**PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PAVOJŲ PATIRIANTĮ
AR SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSĮ ASMENĮ**

Vilniaus lopšelis-darželis „Šypsena“ vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 str., 4 d., informuoja apie nepilnametį vaiką, patiriantį smurto artimoje aplinkoje pavojų ir (ar) patyrusį smurtą artimoje aplinkoje.

Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusio vaiko vardas, pavardė	
Vaiko atstovo pagal įstatymą vardas ir pavardė	
Vaiko atstovo pagal įstatymą kontaktiniai duomenys: telefono ryšio numeris ir (ar) el. pašto adresas	
Trumpas įvykio/situacijos apibūdinimas	

Informaciją pateikusio subjekto kontaktai:

Vardas Pavardė

El. pašto adresas

Specializuotos kompleksinės pagalbos centrui
El. p. skpc@lygus.lt

Laiko tema: Pagalba + Vilniaus m.

**PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PAVOJŲ PATIRIANČI
AR SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSĮ ASMENĮ**

Vilniaus lopšelis-darželis „Šypsena, vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 str., 4 d., informuoja apie nepilnametį vaiką, patiriantį smurto artimoje aplinkoje pavojų ir (ar) patyrusį smurtą artimoje aplinkoje.

Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančio ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusio vaiko vardas, pavardė	
Vaiko atstovo pagal įstatymą vardas ir pavardė	
Vaiko atstovo pagal įstatymą kontaktiniai duomenys: telefono ryšio numeris ir (ar) el. pašto adresas	
Trumpas įvykio/situacijos apibūdinimas	

Informaciją pateikusio subjekto kontaktai:

Vardas Pavardė

El. pašto adresas

Apsaugos nuo smurto
artimoje aplinkoje
įgyvendinimo tvarkos
aprašo 3 priedas

PAGALBOS LINIJOS

EMOCINĖS IR PSICHOLOGINĖS PAGALBOS KONTAKTAI

Pavadinimas	Telefono numeris	Darbo laikas	Kam skirta
Jaunimo linija jaunimolinija.lt	8 800 28888	I-VII visą parą	JAUNIMUI Paramą teikia savanoriai
Vaikų linija vaikulinija.lt	116 111	I-VII 11-23 val.	VAIKAMS Paramą teikia savanoriai
Vilties linija viltieslinija.lt	116 123	I-VII visą parą	SUAUGUSIEMS Paramą teikia savanoriai ir psichikos sveikatos specialistai
Pagalbos moterims linija pagalbosmoterimslinija.lt	8 800 66366	I-VII visą parą	MOTERIMS Paramą teikia savanoriai ir psichikos sveikatos specialistai
Tėvų linija tevulinija.lt	8 800 90012	I-V 9-13 val. ir 17-21 val.	TĖVAMS PATIRIANTIEMS IŠŠŪKIŲ Paramą teikia profesionalūs psichologai

Apsaugos nuo smurto
artimoje aplinkoje
įgyvendinimo tvarkos
aprašo 4 priedas

SKPC veiklos vieta: Žirmūnų g. 132-602, Vilnius.

SKPV pagalba teikiama, lietuvių, rusų, anglų kalbomis.

SKPC darbo laikas yra kiekvieną darbo dieną nuo 9 val. iki 17 val.

SKPC kontaktai darbuotojams pasiteirauti dėl smurto artimoje aplinkoje
prevencijos, pagalbos teikimo ar kito pobūdžio informacijos: tel. +370 5 2629000,
el. paštas skpc@lygus.lt/

SKPC kontaktai dėl pagalbos teikimo asmenims, patyrusiems ar patiriantiems
smurto artimoje aplinkoje pavojų: tel. +370 6 5095 216.

Patvirtinu, kad esu informuota (-as) apie tai, kad:

identifikacinių, kontaktinių bei kitų Taisyklėse nurodytų asmens duomenų valdytoja yra *Vilniaus lopšelis-darželis „Šypsena“, į.k. 190011766, P.Višinskio g. 23, LT-11348 Vilnius, tel. +370 5 2611168, el. paštas: rastine@sypsena.vilnius.lm.lt*

asmens duomenų tvarkymo tikslas: dėl specializuotos ar kitos reikalingos pagalbos asmeniui suteikimo;

asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis: Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio 1 dalies c punktu, t. y. kad būtų įvykdyta duomenų valdytojui Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 13 str. 4 d. numatyta teisinė prievolė;

asmens duomenys bus saugomi: 1 metus laiko;

asmens duomenys bus pateikti:

- specializuotos kompleksinės pagalbos centrui;
- policijai;
- Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriui.

(pažymėti „x“ Įstaigas, kurioms bus teikiami duomenys)

asmens duomenys gali būti pateikti: ikiteisminio tyrimo įstaigai, prokurorui ar teismui dėl jų žinioje esančių administracinių, civilinių, baudžiamųjų bylų kaip įrodymai ar kitoms institucijoms ar įstaigoms, kai tokių duomenų pateikimas yra privalomas teisės aktų nustatyta tvarka;

Kreipiantis raštu Jūs turite teisę prašyti:

- leisti susipažinti su savo asmens duomenimis;
- juos ištaisyti arba ištrinti, arba apriboti jų tvarkymą;
- pateikti skundą Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (L. Sapiegos g. 17, 10312 Vilnius, ada@ada.lt).

Vilniaus lopšelio-darželio „Šypsena“, asmens duomenų apsaugos pareigūno kontaktiniai duomenys:

Sabina Karankevič, el. paštas ld.sypsena@gmail.com

duomenų subjekto vardas, pavardė

parašas, data

DARBUOTOJO POKALBIO SU NEPILNAMEČIU, GALIMAI PATYRUSIU SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE, REKOMENDACIJOS

Darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš nepilnametį požymius vaiko kūne, elgesyje, emocijose ar kitų asmenų bendravime su vaiku, turėtų susirūpinti ir pasidomėti, kas jam nutiko. Kalbėdamas su vaiku darbuotojas turėtų:

1. Sudaryti kiek įmanoma saugesnes ir patogesnes pokalbiui sąlygas (pvz., vienam kambaryje), kad vaiko nerimas sumažėtų.
2. Atsisėsti šalia vaiko arba jam patogiu atstumu viename akių lygyje (nerekomenduojama sėdėti už stalo vienas priešais kitą).
3. Klausyti vaiko, kas jam nutiko, užduodant atvirus klausimus (pvz., „Šiandien pastebėjau mėlynės ant tavo rankos riešo. Kas tau atsitiko?“ Neklausti: „Ar čia tam tikras asmuo tau mėlynės padarė?“).
4. Ramiai išklausti vaiką, nepertraukinėti, leisti pasakyti, kiek jis nori / gali; neprarasti savitvardos: matydamas, kad suaugusysis, kuriam vaikas atsiskleidė, išsigando, supyko ar pasibaisėjo, gali išgąsdinti vaiką, jis gali daugiau nebepasakoti arba atsiimti savo žodžius.
5. Tikėti vaiku: jei vaikas prabilo apie smurtą, jis parodė pasitikėjimą suaugusiuoju. Jei vaikas išgirs abejonę, ar jis sako tiesą, daugiau gali nieko nebesakyti, ir smurtas gali tęstis toliau;
6. Nuraminti vaiką, palaikyti jį: vaikui atskleisti smurtą veikiausiai reikėjo sukaupti daug drąsos. Svarbu jam perteikti žinią, kad jis gerai pasielgė kreipdamasis pagalbos (pvz., „gerai, kad tu man pasakei apie tai“, „man gaila, kad tau taip atsitiko“).
7. Nekaltinti, nesmerkti, nekritikuoti vaiko: svarbu yra vaikui perduoti vienareikšmišką žinią, kad jis nėra kaltas dėl patirto smurto, už tai yra atsakingas suaugęs žmogus, kuris elgėsi neleistinai;
8. Skatinti vaiką pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais: tikėtina, kad vaikas patiria daug įvairių jausmų ir išgyvenimų: baimę būti kaltinamu, baimę dėl smurtautojo keršto, gėdą, kaltę ir kita, kurie jį slegia.
9. Klausiant, kalbant vartoti suprantamus vaikui žodžius, sąvokas, atitinkančias vaiko amžių, pažintinius gebėjimus ir supratimą, specialiuosius poreikius.
10. Suprasti, kad vaikas gali būti emociškai prisirišęs prie smurtavusio prieš jį asmens (pvz., jei vaiką seksualiai tvirkino tam tikras asmuo, vaikas gali išgyventi labai prieštaringus jausmus – meilę smurtautojui ir neapykantą jam už padarytą skriaudą), vengti jį kaltinančių, vertinančių ar nukreipiančių klausimų, teiginių.
11. Patvirtinti vaikui, kad jis gerai padarė pasisakęs apie patiriamą smurtą.
12. Pokalbio metu patikinti vaiką, kad smurtas prieš jį – ne jo kaltė, o smurtavusiojo atsakomybė;
13. Klausyti vaiko ir sąžiningai atsakyti į jam kylančius klausimus: vaiką gali kankinti nežinia dėl ateities, smurto atskleidimo pasekmių. Svarbu patikinti vaiką, kad bus stengiamasi užtikrinti jo saugumą, tačiau nežadėti to, ko nėra galimybės išpildyti.
14. Paaikškinti vaikui (atsižvelgiant į vaiko amžių ir supratimą), kas vyks po to, kai jis pasisakė, kokių veiksmų imsis darbuotojas vaikui apsaugoti.